УДК 342.9
DOI: 10.33663/1563-3349-2024-96-124

І. В. ПЛАВИЧ

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИДУ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ (ПРИВАТНОГО АБО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА) ДЛЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ТОВАРИСТВ, СТВОРЕНИХ ОДНООСІБНО ДЕРЖАВОЮ, АВТОНОМНОЮ РЕСПУБЛІКОЮ КРИМ, ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ

Висвітлюються концептуальні проблеми поділу юридичних осіб на юридичні особи приватного та публічного права. На підставі проведеного аналізу законодавства України автор обгрунтовує позицію щодо необхідності вдосконалення норм ЦК України щодо поділу юридичних осіб на особи приватного та публічного права. Автор підтримує позицію розробників концепції оновлення ЦК України в частині необхідності оновлення норм ЦК України про участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах, а також пропонує шляхи вдосконалення норм Закону України «Про запобігання корупції».

Ключові слова: юридична особа, юридична особа публічного права, юридична особа приватного права, державне підприємство, комунальне підприємство, суб'єкт господарювання, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки.

Plavich Igor. **Problems of determining the type of legal entity (private or public law) for entrepreneurial companies, individually created by the state, the Autonomous Republic of Crimea, a territorial**

The conceptual problems of dividing legal entities into private and public law legal entities are highlighted. Based on the analysis of the legislation of Ukraine, the author substantiates the position regarding the need to improve the norms of the Central Committee of Ukraine regarding the division of legal entities into private and public law entities. In view of this, the author supports the developers of the concept of recodification of the Central Committee of Ukraine, in terms of the need to update the norms of the Central Committee of Ukraine on the participation of the state, the Autonomous Republic of Crimea, territorial communities in civil relations, and also suggests ways to improve the norms of the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption».

© *ПЛАВИЧ Ігор Володимирович* – доктор філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»; ORCID: 0000-0002-8284-1094; e-mail: Plavich_Igor@ukr.net

Key words: *legal entity, legal entity of public law, legal entity of private law, state enterprise, communal enterprise, subject of government, subject of government or utility sector of the economy.*

Вступ. У наукових дискусіях останніх років одними з найскладніших виявилися питання понятійного змісту та класифікації юридичних осіб, а також належності цієї правової категорії до приватного та публічного права. Недосконалість законодавства України, у тому числі норм ЦК України щодо участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах, зумовила необхідність усвідомлення потреби удосконалення вказаних норм закону, що дістало відображення у положеннях концепції оновлення ЦК України. З огляду на це дослідження критеріїв, на підставі яких здійснюється розмежування юридичних осіб на юридичні особи приватного та публічного права, є теоретично і практично важливим.

Мета та завдання дослідження. На основі аналізу законодавства України, наукових досліджень у сфері цивільного права дослідити норми цивільного законодавства України, які встановлюють критерії розмежування юридичних осіб на юридичні особи приватного та публічного права.

Стан розробки проблеми та методи дослідження. Питанням дослідження критеріїв розмежування юридичних осіб приватного та публічного права були присвячені праці багатьох учених, у тому числі Л.В. Винара, Ю.М. Дзери, І.О. Іванова, В.М. Косака, І.М. Кучеренко, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданик, А.О. Москаленко, О.В. Олькіної, О.О. Пасикалюк, В.Ф. Піддубної, І.В. Спасибо-Фатєєвої, Ю.М. Юркевича тощо. Методологічною основою статті є система загальнонаукових та спеціально-наукових методів (герменевтичний, порівняльно-правовий, формально-логічний, структурно-функціональний методи, метод тлумачення правових норм).

Виклад основного матеріалу. Згідно із ЦК України юридичні особи залежно від порядку їх створення поділяються на юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права. І якщо юридичні особи приватного права створюється на підставі установчих документів відповідно до статті 87 цього Кодексу, то юридичні особи публічного права створюються розпорядчим

актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування (ч. 2 ст. 81 ЦК України). В свою чергу, норми частин 2, 3 статті 167 ЦК України встановлюють, що держава може створювати юридичні особи публічного права (державні підприємства, навчальні заклади тощо) у випадках та в порядку, встановлених Конституцією України й законом [1]. Такі ж положення містять частина 2 статті 168 та частина 2 статті 169 ЦК України щодо створення таких юридичних осіб Автономною Республікою Крим, територіальними громадами. На переконання І.М. Кучеренко, віднесення усіх державних підприємств до юридичних осіб публічного права не відповідає їх сучасному правовому статусу, який визначає ГК України, але до них можна без сумнівів віднести казенні підприємства [2, с. 12-13]. Схожу позицію у цьому питанні займає Ю.М. Юркевич, який пропонує внести зміни до частини 2 статті 167, частини 2 статті 168, частини 2 статті 169 ЦК України, виключивши з їх змісту словосполучення «державні підприємства», «навчальні заклади», «комунальні підприємства», «спільні комунальні підприємства» [3, с. 49].

У контексті вищевказаного слід мати на увазі, що згідно із законом держава, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування (далі - держава//територіальна громада), також можуть створювати не тільки юридичні особи публічного права, а й юридичні особи приватного права (підприємницькі товариства тощо), брати участь у їх діяльності на загальних підставах, якщо інше не встановлюється законом (ч. 3 ст. 167, ч. 3 ст. 168, ч. 3 ст. 169 ЦК України) [1].

Н. С. Кузнєцова вказує, що юридичні особи публічного права – це ті юридичні особи, які створюються безпосередньо законом або адміністративним актом як носії публічних завдань, їх організація регулюється приписами законів і вони загалом виконують відповідні публічні функції. Вони створюються розпорядчим способом державними органами, органами місцевого самоврядування або організаціями, які віднесені до публічних за іншими підставами, визначеними в законі чи іншому нормативно-правовому акті, і порядок їх створення, організаційно-правові форми, правове становище не є предметом цивільно-правового регулювання, а отже, визначається публічними законами [4, с. 215-216].

Водночас необхідно звернути увагу на те, що в законодавстві України відсутні чіткі критерії поділу на юридичні особи публічного права та юридичні особи приватного права. Вказане зумовлено наступним: а) ЦК України закріплює лише один критерій поділу видів юридичних осіб – порядок їх створення; б) в Україні досі не прийнято закону, який визначав би правовий статус юридичних осіб публічного права, хоча ЦК України чітко встановлює, що порядок утворення й правовий статус юридичних осіб публічного права встановлюються Конституцією України та законом (ч. 3 ст. 81 ЦК України).

Аналізуючи норми ЦК України, слід зазначити, що встановлення в його нормах лише одного критерію, на підставі якого здійснюється поділ юридичних осіб на юридичні особи публічного та юридичні особи приватного права, є недоліком ЦК України. Недостатність застосування лише вказаного критерію бачиться у такому. Як вже зазначалося, держава може створювати не тільки юридичні особи публічного права, а й юридичні особи приватного права, зокрема підприємницькі товариства (ч. 3 ст. 167 ЦК України). При цьому підприємницьке товариство, наприклад товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство тощо, може бути створене однією особою (ст. 140, 153 ЦК України). Отже, створення такої юридичної особи буде відбуватися на підставі розпорядчого акту державного органу, який може не тільки містити положення про створення юридичної особи, а й затверджувати її статут. Відповідно з цим, створення державою одноосібно юридичної особи приватного права, як і юридичної особи публічного права, юридично може бути оформлено однаково. Наприклад, юридична особа публічного права, як і юридична особа приватного права може бути створена Кабінетом Міністрів України. В такому разі рішення уряду про створення таких юридичних осіб та затвердження їх статуту буде оформлене постановою або розпорядженням Кабінету Міністрів України (ст. 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України»). Зазначимо, що юридична особа приватного права у формі підприємницького товариства може бути створена державою не тільки шляхом її заснування, а й шляхом реорганізації державного (державних), комунального (комунальних) підприємства у підприємницьке товариство.

Відповідно навіть якщо підприємницьке товариство створено на підставі одноосібного розпорядчого акту державного органу і таким актом затверджено статут такого товариства, то це само по собі ще не свідчить про те, що воно є юридичною особою публічного права.

Відтак можна дійти обгрунтованого висновку, що лише застосування встановленого частиною 2 статті 81 ЦК України критерію поділу юридичних осіб на види, стосовно підприємницьких товариств, що створені одноосібно державою/ Автономною Республікою Крим /територіальною громадою, не дає змоги однозначно встановити вид юридичної особи.

Щодо можливості застосування інших критеріїв, розроблених у доктрині цивільного права щодо поділу юридичних осіб на юридичні особи публічного та юридичні особи приватного права слід зазначити таке.

На думку науковців, у цьому питанні не можна відкидати інтерес, який слугує для осіб мотивацією щодо створення юридичної особи, чи взагалі мету, задля якої вирішується її створити [5, с. 90-93]. Отже, юридичні особи приватного права створюються для задоволення приватного інтересу, насамперед їх засновників/ учасників (на участь в управлінні, отримання прибутків, розподіл певних матеріальних благ, набуття переваг, що надаються членством в організації, тощо). Натомість юридичні особи публічного права створюються за ініціативою державних органів, органів місцевого самоврядування (комунальних) на підставі публічно-правового акту (закону, адміністративного акту) органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, розпорядження, наказу Кабінету Міністрів України тощо для задоволення публічного інтересу [6, с. 71]. Зазначимо, що таку ж правову позицію сформульовано і судовими органами [7].

На підставі вказаного можна дійти висновку, що, з формальної точки зору, підприємницькі товариства як такі, що мають за мету отримання прибутку та наступний його розподіл між учасниками (ч. 1 ст. 84 ЦК України), є юридичними особами приватного права. Що ж до юридичних осіб публічного права, то останні мають за мету інтереси державні, Автономної Республіки Крим, територіальної громади. З огляду на це порядок утворення, орга-

нізаційно-правова форма, правове становище юридичних осіб публічного права не є предметом приватно-правового регулювання та визначається перш за все публічними законами. Однак на практиці встановлення виду юридичної особи стосовно підприємницьких товариств може бути ускладнено. Останнє зумовлено тим, що у разі необхідності захисту суспільних інтересів у тій чи іншій сфері законодавець має право при регулюванні суспільних відносин поєднувати приватно-правові та публічно-правові елементи, що найбільш ефективно забезпечуватиме взаємодію приватних та публічних інтересів у конкретній сфері господарювання. Отже. йдеться про конвергенцію як об›єктивний процес проникнення публічного права у сферу приватно-правового регулювання, і навпаки. Окремим проявом цього є покладення законом на юридичні особи приватного права певних обов'язків із метою забезпечення публічних інтересів, наприклад покладення на постачальника природного газу обов'язку постачальника «останньої надії» (ст. 15 Закону України «Про ринок природного газу»). Вказане є одним із проявів системного підходу законодавця до регулювання підприємницької діяльності в рамках господарського права (ст. 8–41 ГК України).

Крім підходу до вирішення даної наукової проблеми шляхом вироблення одного базового, основоположного критерію для виділення юридичних осіб публічного права, існує й інший підхід – формування сукупності специфічних критеріїв для виокремлення таких юридичних осіб. Так, за твердженням І. М. Кучеренко, до критеріїв поділу юридичних осіб, окрім підстав і порядку створення, необхідно включити мету діяльності та відповідальність держави, Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування за зобов'язаннями юридичних осіб публічного права під час виконання ними публічних функцій і субсидіарної відповідальності в разі недостатності майна таких юридичних осіб чи неможливості звернення стягнення на їх майно [8, с.16-18].

В.Ф. Чигир до відмінних ознак юридичних осіб публічного права відносить природу акту, необхідного для виникнення юридичної особи (закон, адміністративно-правовий акт), публічний характер цілей, для яких юридична особа створюється, наявність у неї владних повноважень. Юридичні особи приватного права

створюються на підставі приватно-правового акту для досягнення приватних цілей [9, с. 87].

В.М. Зубар наголошує, що першочерговими критеріями слід вважати «не порядок, а мету створення, а також сферу, в якій може діяти та або інша юридична особа» [10, с. 32-35], а також вказує, що «порівнюючи юридичні особи публічного та приватного права, можна виділити такі критерії для їх поділу: способи утворення, мета (цілі) діяльності, правоздатність, правовий режим майна, перелік організаційно-правових форм, наявність можливості видавати нормативно-правові акти тощо» [11, с. 30-33]. У свою чергу, Р. А. Майданик відносить до таких критеріїв порядок створення юридичної особи; рівень організаційної та функціональної інтеграції; функції, які здійснює та чи інша юридична особа в інтересах суспільства [12, с. 13]. Ю.М. Дзера відносить до таких критеріїв спосіб створення (розпорядчий акт Президента України, органу державної влади, органу влади АРК, органу місцевого самоврядування або закон); спеціальну правосуб'єктність; правовий режим майна (право господарського відання або оперативного управління); обсяг відповідальності (повна або субсидіарна) [13].

Зазначимо, що в науці цивільного права висловлюються й інші думки щодо критеріїв розмежування юридичних осіб публічного та юридичних осіб приватного права: формування майна юридичних осіб публічного права за рахунок державного або комунального майна; допоміжний характер підприємницької діяльності юридичної особи публічного права щодо її основної діяльності тощо.

З огляду на вищевказане можна дійти висновку, що результат віднесення певної юридичної особи до категорії юридичних осіб публічного або юридичних осіб приватного права залежить від підбору певних критеріїв, установлених законом та вироблених на доктринальному рівні, та відповідно певною мірою має суб'єктивний характер.

Слід підтримати думку Р. А. Майданика, який вважає, що існуючий стан правового регулювання в умовах визначеного законом відкритого переліку юридичних осіб публічного права не сприяє правовій визначеності та ускладнює відмежування юридичних осіб публічного права від юридичних осіб приватного права [12, с. 13].

Аналізуючи критерії поділу юридичних осіб на юридичні особи публічного і юридичні особи приватного права, не можна не звернути уваги на те, що актуальність цього питання певним чином зросла із набранням чинності Закону України «Про запобігання корупції» (2014). Вказаним законом до суб'єктів, на яких поширюється його дія, окрім посадових осіб класичних юридичних осіб публічного права – міністерств, відомств, інших державних органів, у тому числі Фонду соціального страхування України та Пенсійного фонду тощо (п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»), віднесено посадових осіб юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті Закону [14]. Наслідком цього є виникнення проблем із самовизначенням виду юридичної особи у межах вищевказаної класифікації юридичних осіб, що створені одноосібно державою/ Автономної Республіки Крим/територіальною громадою в організаційно-правовій формі підприємницького товариства.

З огляду на це не можна обійти увагою і правову позицію у вказаному питанні Національного агентства з питань запобігання корупції наведену в Роз'ясненні щодо фінансової доброчесності від 13.11.2023 р. (далі – Роз'яснення). Згідно з пунктом 26 Роз'яснення (наданого з посиланням на практику ЄСПЛ у справах, що стосуються унітарних державних підприємств, які за українським законодавством є юридичними особами публічного права) для інших юридичних осіб (крім тих, які відповідно до ЦК України безумовно є юридичними особами публічного права), слід брати до уваги такі ознаки: 1) характер діяльності юридичної особи (зокрема, вид діяльності, сферу / галузь, у якій така діяльність здійснюється). Для юридичної особи публічного права характерним є здійснення діяльності у сферах / галузях, які становлять публічний інтерес: інтерес держави, суспільства, територіальної громади, а також важливі для великої кількості осіб інтереси та потреби. Йдеться, зокрема (але не тільки), про гірничодобувну, енергетичну, транспортну галузі, сферу надання житлово-комунальних послуг; 2) контекст діяльності юридичної особи. Юридична особа, яка здійснює фактичну основну діяльність як монополіст у певній сфері або у сфері певних монополій чи у сфері, яка повністю або значною мірою регулюється державою / територіальною громадою, має ознаки юридичної особи публічного

права; 3) ступінь інституційної залежності юридичної особи від держави / територіальної громади. Йдеться про ситуації, коли у статутному капіталі юридичної особи частка державної чи комунальної власності перевищує 50% чи становить величину, яка забезпечує відповідним органам державного управління або місцевого самоврядування право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів / дозволяє державі / територіальній громаді одноосібно формувати волю юридичної особи, коли держава / територіальна громада є активним учасником, впливає на справи юридичної особи, бере участь в оперативному управлінні тощо. Ця ознака стосується також тих юридичних осіб (незалежно від їх організаційно-правової форми), які інституціонально залежать від держави опосередковано (через інші юридичні особи публічного права); 4) рівень втручання держави / територіальної громади у фінансові справи юридичної особи. Вплив держави на формування / відновлення фінансової спроможності юридичної особи свідчить про наявність у неї ознак юридичної особи публічного права; 5) функціональну залежність юридичної особи від держави / територіальної громади. Така залежність може полягати в тому, що держава / територіальна громада має високий ступінь державного нагляду і контролю за найважливішими аспектами діяльності юридичної особи. Наприклад, держава / територіальна громада в особі державних органів або органів місцевого самоврядування: призначає керівництво такої юридичної особи; надає обов'язкові до виконання юридичною особою вказівки; здійснює контроль над активами юридичної особи; може використовувати активи юридичної особи на власний розсуд; може покладати на юридичну особу виконання своїх завдань, функцій; погоджує, затверджує угоди юридичної угоди тощо. Юридична особа залежить від держави / територіальної громади через юридичні, організаційні, фінансові та інші аспекти, які втілені в особливостях утворення (формування) її органів управління, високу роль держави / територіальної громади в управлінні юридичною особою. Юридичній особі публічного права не обов'язково мають бути притаманні усі зазначені ознаки [15].

З урахуванням вказаного виникає питання, наскільки вказані висновки Роз'яснення, які формально мають лише рекомендаційний характер, враховують норми матеріального права України.

По-перше, щодо характеру діяльності, тобто здійснення господарської діяльності у гірничодобувній, енергетичній, транспортній галузі, сфері надання житлово-комунальних послуг або іншій сфері, яка стосується інтересів великої кількості осіб тощо. Така діяльність може здійснюватись як юридичними особами публічного права (державні, комунальні підприємства), так і юридичними особами приватного права, у тому числі одноосібно створеним державою/ територіальною громадою у організаційно-правовій формі підприємницьким товариством. По-друге, щодо контексту діяльності юридичної особи. Згідно із законом суб›єкт природної монополії – це суб›єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії (ч. 1 ст. 1 Закону України «Про природні монополії») [16]. Отже у стані природної монополії можуть перебувати суб'єкти господарювання незалежно від виду юридичної особи. Відповідно спроба віднести усіх суб›єктів природної монополії до юридичних осіб публічного права є спірною. По-трете, щодо ступеня інституційної залежності юридичної особи від держави / територіальної громади. Така залежність характерна не тільки для юридичних осіб публічного права, а й для юридичних осіб приватного права, оскільки створення господарських товариств на базі об›єктів державної власності здійснюється за умови, що розмір корпоративних прав держави перевищуватиме 50 відсотків їх статутного капіталу (ч. 7 ст. 11 Закону України «Про управління об›єктами державної власності») [17]. По-четверте, щодо рівня втручання держави / територіальної громади у фінансові справи юридичної особи. Таке втручання може бути характерним і для юридичних осіб приватного права. Так, держава/ територіальна громада як єдиний учасник, або як один із учасників підприємницького товариства, розмір корпоративних прав якого перевищує 50 відсотків його статутного капіталу, може в порядку, визначеному законом та установчими документами товариства, здійснювати вплив на формування / відновлення його фінансової спроможності, у тому числі на збільшення розміру його статутного капіталу, резервного капіталу тощо. По-п'яте, щодо функціональної залежності юридичної особи публічного права від держави / Автономної Республіки Крим / територіальної громади у вирішенні цілої низки питань (контроль над активами юридичної

особи, погодження, затвердження правочинів, розподіл прибутку тощо), то вона в силу закону притаманна і юридичним особам приватного права, створеним одноосібно державою / Автономною Республікою Крим / територіальною громадою, якщо розмір корпоративних прав такого учасника перевищує 50 відсотків розміру його статутного капіталу чи становить величину, яка забезпечує державі/органам місцевого самоврядування право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб›єктів. Вона зберігається в період часу від створення такого підприємницького товариства до моменту приватизації корпоративних прав держави/ Автономної Республіки Крим /територіальної громади у такому товаристві. Це, з економічної точки зору, зумовлено тим, що ринкова вартість корпоративних прав держави/ Автономної Республіки Крим /територіальної громади у такому товаристві напряму залежить від його фінансового стану, кількості, якості його активів.

Слід також звернути увагу на норми Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» (2017 р.). Згідно з ним для стимулювання експорту товарів (робіт, послуг) українського походження Кабінет Міністрів України утворює Експортно-кредитне агентство (далі – ЕКА). ЕКА утворюється та провадить свою діяльність відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства», цього Закону, інших законодавчих актів, а також міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ст. 1). Засновником та акціонером ЕКА, якому належить не менше 50 відсотків статутного капіталу плюс одна акція (мінімальна частка корпоративних прав держави у статутному капіталі ЕКА), є держава в особі Кабінету Міністрів України. Управління корпоративними правами, що належать державі у статутному капіталі ЕКА, здійснює Кабінет Міністрів України через уповноважений ним орган управління; статут ЕКА затверджується Кабінетом Міністрів України за погодженням із Національним банком України. На цей час статут ЕКА затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 65 «Питання утворення Експортно-кредитного агентства» (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2024 р. № 460 «Про внесення змін до Статуту приватного акціонерного товариства «Експортно-кредитне агентство»); статутний капітал ЕКА формується за рахунок коштів державного бюдже-

ту, облігацій внутрішньої державної позики (якщо це передбачено законом про Державний бюджет України на відповідний рік) (ч. ч. 3, 4 ст. 2); метою діяльності ЕКА є стимулювання масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження (ч. 1 ст. 4); джерелами фінансування ЕКА є, зокрема, бюджетні кошти в разі передбачення їх законом про Державний бюджет України на відповідний рік (ч. 1 ст. 7) [18]. Отже, ЕКА, з формальної точки зорку, відповідає не тільки критерію, встановленому в частині 2 статті 81 ЦК України, а й більшості ознак юридичної особи публічного права, наведених у Роз'ясненні. Однак закон визначає ЕКА як юридичну особу приватного права (ч. 3 ст. 2). Зазначене ще раз свідчить про незадовільний стан правового регулювання критеріїв поділу юридичних осіб на юридичні особи приватного та юридичні особи публічного права.

Висновки. Лише застосування встановленого частиною 2 статті 81 ЦК України критерію поділу юридичних осіб на види, стосовно підприємницького товариства, створеного одноосібно державою / Автономною Республікою Крим /територіальною громадою, не дає змоги однозначно встановити вид такої юридичної особи, а результат віднесення такої юридичної особи до юридичних осіб певного виду (публічного або приватного права), що залежить від підбору критеріїв, установлених законом та вироблених на доктринальному рівні, значною мірою може мати суб'єктивний характер. З огляду на це слід підтримати розробників концепції оновлення ЦК України в частині необхідності оновлення норм Кодексу про участь держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах. Можна також дійти висновку про недоцільність використання у підпункті «а» пункту 2 частини 1 статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» поняття «юридична особа публічного права», та доцільність його заміни в цьому підпункті поняттям «суб›єкт господарювання у державному, комунальному секторах економіки» (ч. 2 ст. 22, ч. 3 ст. 24 ГК України), що дозволить охопити декларуванням посадовців усіх зазначених юридичних осіб, без потреби кваліфікації останніх в якості юридичних осіб публічного права.

1. Цивільний кодекс України (2003). URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text. **2.** Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юри-

дичних осіб приватного права: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2004. 327 с. **3.** Юркевич Ю. До розмежування статусу юридичних осіб (їх об'єднань) публічного та приватного права. *Підприємство, господарство і право.* 2016. № 1. С. 46-50. **4.** Кузнєцова Н. С. Концептуальні засади інституту юридичної особи в новому цивільному законодавстві України. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні:* матер. VIII регіональної наук.-практ. конф. Львів, 2002. С. 215-217. **5.** Спасибо-Фатєєва І.В. Деякі розсуди про юридичні особи та їх організаційно-правові форми. *Право України.* 2007. № 2. С. 88-102. **6.** Спасибо-Фатєєва І.В. Юридичні особи за Цивільним кодексом України. *Право України.* 2014. № 2. С. 70-79. **7.** Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 р. № 223-558/0/4-13 Про доповнення до інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод». URL.https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0223740-13#n7. **8.** Кучеренко І.М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: дис. … докт. юрид. наук. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. 2004. 327 с. **9.** Чигир В.Ф. Физические и юридические лица как субъекты гражданского права. Минск: Амал фея. 2000. 215 с. **10.** Зубар В. М. Деякі аспекти правосуб'єктності юридичних осіб публічного права. *Актуальні проблеми держави і права:* зб. наук. праць. 2007. Вип. 33. С. 32-35. **11.** Зубар В. М. Співвідношення понять «юридична особа публічного права» та «юридична особа приватного права». *Актуальні проблеми держави і права:* зб. наук. праць. 2008. Вип. 41. С. 30-33. **12.** Майданик Р.А. Юридичні особи публічного права: поняття та місце в системі права України. *Юридичні особи публічного права: участь у цивільному обороті* (Матвєєвські цивілістичні читання): матер. наук.-практ. конф., Київ, 8 листоп. 2016 р.: ТОВ «Білоцерковдрук». 2016. С. 12-15. **13.** Дзера Ю.М. Держава як учасник цивільних правовідносин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2011. 20 с. **14.** Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text. **15.** Національне агентство з питань запобігання корупції. Роз'яснення щодо фінансової доброчесності від 13.11.2023 р. URL: https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%97/2024/18-01-2024/%D0%A0%D0%BE%D0%B7'%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf. **16.** Про природні монопо-

лії: Закон України від 20 квітня 2000 р. № 1682-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text. **17.** Про управління об›єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text. **18.** Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності: Закон України від 20 грудня 2016 р. №1792-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19#Text.

References

1. Tsyvil′nyy kodeks Ukrayiny (2003). URL. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text. **2.** Kucherenko I.M. Orhanizatsiyno-pravovi formy yurydychnykh osib pryvatnoho prava: monohrafiya. Kyiv: Instytut derzhavy i prava im. V.M. Korets′koho NAN Ukrayiny. 2004. 327 c. **3.** Yurkevych YU. Do rozmezhuvannya statusu yurydychnykh osib (yikh ob″yednan′) publichnoho ta pryvatnoho prava. *Pidpryyemstvo, hospodarstvo, i pravo.* 2016. #1. S. 46-50. **4.** Kuznyetsova N. S. Kontseptual′ni zasady instytutu yurydychnoyi osoby v novomu tsyvil′nomu zakonodavstvi Ukrayiny. Materialy VIII rehional′noyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi *«Problemy derzhavotvorennya i zakhystu prav lyudyny v Ukrayini».* Sektsiya tsyvilistychnykh nauk. L′viv. 2002. S. 215-217. **5.** Spasybo-Fatyeyeva I.V. Deyaki rozsudy pro yurydychni osoby ta yikh orhanizatsiyno-pravovi formy. *Pravo Ukrayiny.* 2007. № 2. S. 88-102. **6.** Spasybo-Fatyeyeva I.V. Yurydychni osoby za Tsyvil′nym kodeksom Ukrayiny. *Pravo Ukrayiny.* 2014. № 2. S. 71. **7.** Lyst Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrayiny z roz·hlyadu tsyvil′nykh i kryminal′nykh sprav vid 05.04.2013 r. № 223-558/0/4-13 Pro dopovnennya do informatsiynoho lysta Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrayiny z roz·hlyadu tsyvil′nykh i kryminal′nykh sprav vid 15.11.2012 r. № 223-1679/0/4-12 «Pro deyaki pytannya zdiysnennya kryminal′noho provadzhennya na pidstavi uhod». URL.https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0223740-13#n7. **8.** Kucherenko I.M. Orhanizatsiyno-pravovi formy yurydychnykh osib pryvatnoho prava: dys. … dokt. yuryd. nauk. In-t derzhavy i prava im. V.M. Korets′koho NAN Ukrayiny. Kyiv, 2004. 327 c. **9.** Chyhyr V.F. Fyzycheskye y yurydycheskye lytsa kak sub″ekty hrazhdanskoho prava. Mynsk: Amal feya. 2000. 215 c. **10.** Zubar V. M. Deyaki aspekty pravosub'yektnosti yurydychnykh osib publichnoho prava. *Aktual'ni problemy derzhavy i prava: zb. nauk. prats'.* 2007. Vyp. 33. S. 32-35. **11.** Zubar V. M. Spivvidnoshennya ponyat′ «yurydychna osoba publichnoho prava» ta «yurydychna osoba pryvatnoho prava». *Aktual'ni problemy derzhavy i prava:* zb. nauk. prats′. 2008. Vyp. 41. S. 30-33. **12.** Maydanyk R.A. Yurydichni osoby publichnoho prava: ponyattya ta mistse v systemi prava Ukrayiny / *Yurydychni osoby publichnoho prava: uchast' u tsyvil'nomu oboroti* (Matvyeyevs′ki tsyvilistychni chytannya). Materialy naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. Kyiv, 8 lystopada 2016 r. E.: TOV «Bilotserkovdruk». 2016. S. 12-15. **13.** Dzera Yu. M. Derzhava yak uchasnyk tsyvil′nykh pravovidnosyn: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. Kyiv, 2011. 20 s. **14.** Pro zapobihannya koruptsiyi: Zakon Ukrayiny vid 14 zhovtnya 2014 r. № 1700-VII URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text. **15.** Natsional′ne ahent·stvo z pytan′ zapobihannya

koruptsiyi. Roz″yasnennya shchodo finansovoyi dobrochesnosti vid 13.11.2023 r. URL: https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%97/2024/18-01-2024/%D0%A 0%D0%BE%D0%B7'%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%89%D0%BE%D0 %B4%D0%BE%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf. **16.** Pro pryrodni monopoliyi: Zakon Ukrayiny vid 20 kvitnya 2000 r. № 1682-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-14#Text. **17.** Pro upravlinnya ob'yektamy derzhavnoyi vlasnosti: Zakon Ukrayiny vid 21 veresnya 2006 r. № 185-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text. **18.** Pro finansovi mekhanizmy stymulyuvannya eksportnoyi diyal′nosti: Zakon Ukrayiny vid 20 hrudnya 2016 r. №1792-VIII. UR: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1792-19#Text.

Plavich Igor. **Problems of determining the type of legal entity (private or public law) for entrepreneurial companies, individually created by the state, the Autonomous Republic of Crimea, a territorial**

The conceptual problems of dividing legal entities into private and public law legal entities are highlighted.Based on the conducted analysis of the legislation of Ukraine, the author proves that the sole use of the criterion of division of legal entities into types established by Part 2 of Article 81 of the Central Committee of Ukraine, specifically of an enterprise, solely created by a state//territorial community, does not allow to unambiguously establish the type of such a legal entity, and the result of classifying a legal entity as a legal entity of a certain type (public or private law), which depends on the selection of criteria established by law and developed on a doctrinal level, that The singing world has a subjective character. The author substantiates the need to refine the norms of the Central Committee of Ukraine on the division of legal entities into private and public law, and supports in the context of the above the position of the developers of the concept of updating the Central Committee of Ukraine, in particular the need to update the norms of the Central Committee of Ukraine on the role of the state, the Autonomous Republic of Crimea and territorial communities in civil matters. In order to improve the norms of the Law of Ukraine "On the Prevention of Corruption" and to increase the level of legal relevance, the author clarifies the validity of replacing the references to legal entities of public law in the said Law with references to "government entities in the public sector of the economy".

Key words: legal entity, legal entity of public law, legal entity of private law, state enterprise, communal enterprise, subject of government, subject of government or utility sector of the economy.